

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU SĂNĂTATE PUBLICĂ

MD 2028, mun. Chișinău, str. Gh. Asachi 67A, Tel. +373 22 574 501, <https://ansp.md> e-mail: office@ansp.gov.md IDNO:1018601000021

08.09.2023 Nr. 01-13/3-3608

La nr. _____ din _____

Subdiviziunile teritoriale ale Agenției
Naționale pentru Sănătate Publică
Instituțiile Medico-Sanitare Publice
municipale și raionale

Suport informațional
în vederea organizării Săptămânii Naționale de prevenire a intoxicațiilor acute
neprofesionale exogene de etiologie chimică

În ultimii ani, un subiect tot mai frecvent abordat la nivel mondial reprezintă substanțele/amestecurile chimice și impactul acestora asupra sănătății populației și mediului înconjurător. Acestea există în întreaga lume și sunt parte componentă a tuturor aspectelor vieții de zi cu zi. Indiferent de timp și spațiu suntem expuși la mii de substanțe chimice, care pot avea efecte devastatoare asupra sănătății și bunăstării populației. Unele dintre aceste le respirăm cu praf, altele sunt ingerate prin alimente și apă, fie că acestea se găsesc în natură, în timp ce versiunile sintetice pot fi găsite în produse de uz casnic, pesticide, detergenți, produse de îngrijire personală, cosmetic, dispozitive electronice etc.

Cu o producție de substanțe chimice în creștere în întreaga lume și cu un proces permanent de dezvoltare și utilizare a unor substanțe noi, sunt esențiale conștientizarea riscurilor substanțelor potențial periculoase și diligența în protejarea populației împotriva expunerii. Cel puțin o treime din toate întreprinderile din lume se ocupă cu produse chimice - le produc sau le folosesc în procesele tehnologice, problema constă în a păstra beneficiile substanțelor chimice pentru oameni și pentru economie, minimizând totodată efectele lor secundare. Toate substanțele chimice sunt potențial periculoase având proprietăți inerente, care pot avea un impact negativ asupra corpului uman și a funcțiilor vitale ale acestuia prin efecte imediate sau urmare acumulării și atingerii nivelului critic, cauzează probleme de sănătate.

Utilizarea inofensivă a produselor chimice este o preocupare actuală, accentuând tot mai mult necesitatea cunoașterii și aplicării în siguranță a acestora, pentru evitarea efectelor asupra sănătății și vieții.

Conform prevederilor Declarației de la Ostrava (2017) una dintre activitățile pentru minimizarea impactului negativ al substanțelor chimice asupra sănătății umane și a mediului, constituie consolidarea capacităților de prevenire și răspuns la expunerea la substanțe/produse chimice, inclusiv fortificarea rolului centrelor de informare

toxicologică în controlul intoxicațiilor acute și promovarea conlucrării și schimbul de bune practici între astfel de centre.

Una din măsurile de informare și prevenire în contextul intoxicațiilor chimice constă în organizarea *Săptămânii Naționale de prevenire a intoxicațiilor acute neprofesionale exogene de etiologie chimică*. Astfel, anul curent, conform Dispoziției Ministerului Sănătății Nr. 436-d din 01.09.2023, Săptămâna Națională se desfășoară în perioada 18-24 septembrie 2023, cu genericul „**Expunerea la substanțe chimice – motive de îngrijorare**”.

Scopul derulării acestui eveniment constituie sporirea nivelului de responsabilizare a diferitor grupe de populație (copii, elevi, profesori din instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal, părinți etc.) privind manipularea rațională a produselor chimice (produse de uz casnic, detergenți, vopsele, pesticide, medicamente, alcool etc.), dezvoltarea activităților de prevenire și reducere a numărului de persoane afectate în rezultatul utilizării inadecvate a astfel de produse.

Conform datelor evaluate, pe parcursul anului 2022, în țară, au fost înregistrate 1944 cazuri de intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică, dintre care 26 persoane au decedat, inclusiv 1 deces în rândul copiilor (figura 1).

În funcție de sex, predomină intoxicațiile în rândul femeilor, alcătuiind 1010 (52%) cazuri și 934 (48%) bărbați afectați. În structura cazurilor de intoxicații acute după substanța chimică implicată, 860 (44,2%) cazuri au fost determinate de expunerea la medicamente, inclusiv 9 decese, urmează intoxicațiile cu alcool, care au alcătuit 344 (17,7%) afectați, iar 2 persoane au decedat. Anual, la nivel mondial, 3 milioane de decese sunt cauzate de consumul nociv de alcool, care reprezintă 5,3% din totalul deceselor.

La fel, în structura etiologică a cazurilor de intoxicații chimice acute, un loc esențial ocupă intoxicațiile cu gaze, în mare parte cu monoxid de carbon, pe parcursul anului 2022 fiind raportate 261 (13,4%) astfel de cazuri, dintre care 7 (2,7%) decese. O altă categorie de substanțe chimice potențial periculoase pentru sănătatea umană reprezintă pesticidele. Astfel, în cazul manipulării inadecvate ale acestora au fost înregistrate 98 (5%) intoxicații cu pesticide, inclusiv 4 (4,1%) cazuri cu sfârșit letal. Mai frecvent, acestea survin în condiții habituale din motivul nerespectării regulilor de aplicare a produselor fitosanitare, neutilizarea echipamentului individual de protecție, comercializarea liberă a acestora, de diferite clase/categorii de toxicitate, păstrarea incorectă, în locuri accesibile, inclusiv copiilor, etichetarea și împachetarea necorespunzătoare etc.

La fel, un număr considerabil de intoxicații sunt declanșate de substanțe chimice de etiologie necunoscută, în 2022 fiind raportate 276 (14,2%) afectați, iar 2 persoane au decedat.

Odată cu schimbarea stilului de viață, populația a devenit mai conștientă de menținerea unui mediu igienic. Aceasta se datorează inclusiv pandemiei COVID-19, care a accentuat importanța igienei și a curățeniei în protecția sănătății și prevenirii răspândirii bolilor. În acest context, s-a diversificat și majorat utilizarea a tot mai multe soluții acide, bazice, solvenți, detergenți sub diferite stări de agregare și forme, înălbitori etc. în mediul habitual, cu acces liber inclusiv copiilor. Astfel, acestea prezintă un potențial pericol pentru sănătate, în special în cazul utilizării și păstrării incorecte. În anul de analiză au survenit 93 (4,7%) de intoxicații provocate de substanțe chimice lichide pătrunse în organismul uman, în consecință 2 persoane au decedat.

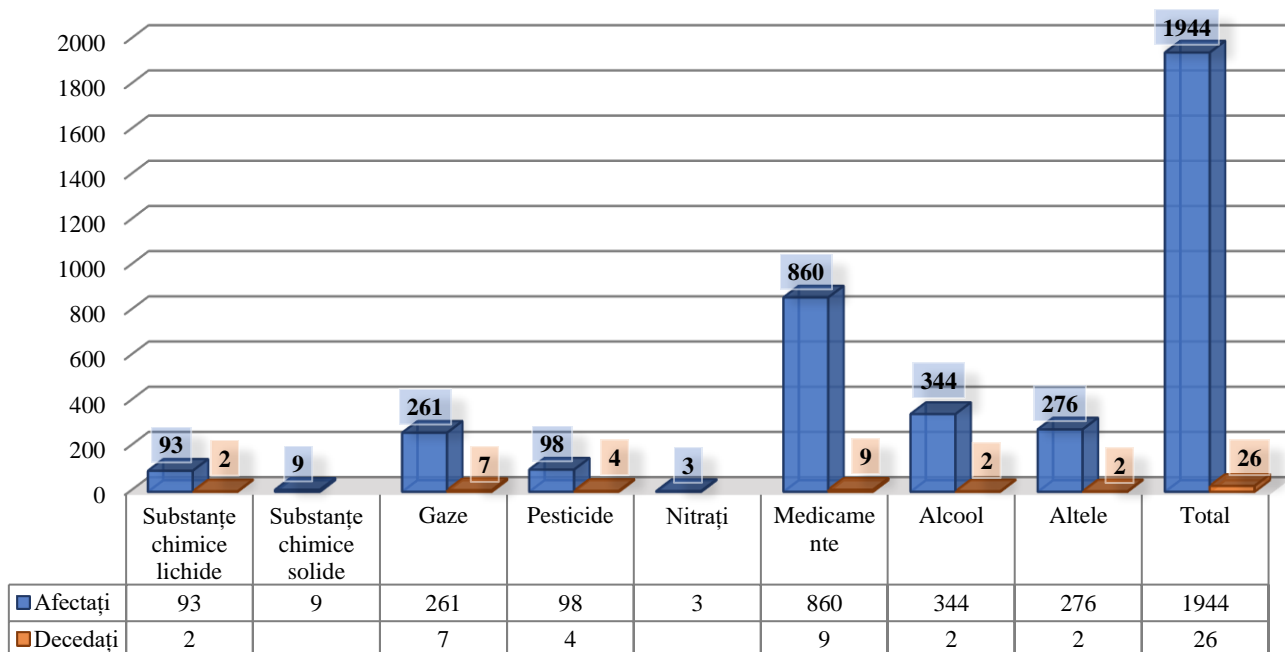

Fig. 1. Repartiția intoxicațiilor acute înregistrate în anul 2022, după etiologie (caz. abs.)

Distribuția pe grupe de vârste a cazurilor de intoxicații la copii prezintă afectarea unui număr mai mare a copiilor de vârstă 0-3 ani – 301 cazuri, urmează grupa 15-18 ani – 210 afectați, 4-9 ani – 166 copii și 10-14 ani – 125 intoxicații.

Totodată, evaluarea numărului de intoxicații raportate prin intermediul Punctului Focal al ANSP de către subdiviziunile teritoriale ale ANSP în decursul semestrului I anul 2022 comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023 (Tabelul 1) denotă o creștere a persoanelor afectate urmare expunerii la produse chimice. Astfel, anul curent au fost înregistrate 947 de intoxicații, dintre care 13 decese, comparativ cu semestrul I al anului 2022 când au fost notificate 931 cazuri și 15 persoane decedate. În funcție de produsul chimic implicat în cazurile de intoxicații, s-a majorat numărul de afectați în rezultatul gestionării medicamentelor, de la 427 la 423 persoane, după care intoxicațiile cu gaze, în special cu monoxid de carbon, de la 133 la 146 cazuri notificate (Tabelul 1).

La fel, structura cazurilor de intoxicații acute în funcție de vârstă demonstrează că, 600 (63,3%) intoxicați au fost adulți și 347 (36,6%) copii.

Multiple cazuri de intoxicații survin din cauza utilizării produselor chimice, preponderent medicamentelor, pesticidelor, diferitor soluții în scop suicidal. În acest sens, anul curent pe parcursul semestrului I, din numărul total de persoane afectate, 274 (28,9%) cazuri au fost asociate administrării produselor chimice în scop de suicid, inclusiv 236 cazuri cu implicarea medicamentelor, 15 intoxicații cu substanțe chimice lichide (acid acetic, solvenți etc.), 8 afectați urmare consumului de pesticide (Tabelul 2).

Diagnosticul de intoxicație se bazează pe mai mulți factori, în special simptomatologia, circumstanțele incidentului, observațiile locului în care a avut loc (observarea medicamentelor împrăștiate în apropierea persoanei afectate, a unor sticlute/ambalaje goale în care se păstra produse chimice, prezența mirosului ciudat sau specific etc.), și rezultatele testelor de laborator. Pătrunderea în organism a diferitor substanțe chimice pot provoca diverse simptome:

- Simptome gastro-intestinale: greață, vomă, dureri acute de stomac, diaree
- Simptome respiratorii: dificultăți de respirație, tuse, cianoză, miros ciudat la respirație
- Simptome cerebrale: schimbări bruște de comportament, cum ar fi somnolență neobișnuită, iritabilitate sau nervozitate, pierderea cunoștinței, convulsii (crize), confuzie mentală

În cazul intoxicațiilor cu produse corozive – cum ar fi acidul concentrat și detergenții: durere acută la nivelul faringelui, pieptului și gurii din cauza arsurilor.

Subestimarea pericolului datorat acțiunii produselor chimice asupra sănătății umane, poate avea consecințe grave.

Cel mai frecvent cazurile de intoxicații survin din următoarele cauze:

- ignorarea sau chiar necitirea instrucțiunilor de pe eticheta produsului utilizat;
- schimbarea din ambalajul original și păstrarea produselor în recipiente care pot fi confundate cu băuturi, alimentele etc.;
- accesul și disponibilitatea în mediu casnic a diverselor produse chimice, aparent inofensive, inclusiv a detergenților, preparatelor medicamentoase, soluțiilor de curățenie, igienă, pesticidelor etc.;
- lăsarea copiilor fără supraveghere și utilizarea diferitor produse chimice în preajma acestora, astfel, crește probabilitatea de expunere;
- nerespectarea dozei și administrarea inadecvată a medicamentelor;
- altele.

Pentru o utilizare mai sigură a produselor chimice este necesar de verificat și studiat cu atenție etichetele acestora și de urmat instrucțiunile pentru a asigura aplicarea și depozitarea în condiții de siguranță. Pictogramele de pericol indică ce fel de daune poate provoca produsul asupra sănătății sau asupra mediului înconjurător. Etichetele conțin, de asemenea, informații despre ce trebuie de făcut în cazul unui accident, pătrunderii în organism a produsului respectiv.

Unele produse pot provoca reacții alergice și pot irita pielea și ochii. De exemplu, soluțiile pentru desfundat țevi și soluțiile de curățare pentru toaletă pot conține substanțe corozive care pot provoca arsuri cutanate grave și leziuni oculare. Detergenții pentru mașinile de spălat vase, agenții de decalcifiere și detergenții pentru cuptoare pot, de asemenea, dăuna sănătății dacă nu sunt manipulați în mod corespunzător. Produsele chimice inclusiv cele de uz casnic, trebuie depozitate astfel încât să nu fie la îndemâna copiilor. Mai mult, este interzis amestecarea diferitor produse chimice, schimbarea recipientului original al acestora pentru a depozita conținutul.

După utilizare, de asigurat că, capacul produsului respectiv este montat ferm și etanș, că conținutul este protejat în mod corespunzător, în special de utilizarea de către copii.

În cazul administrării preparatelor medicamentoase, se recomandă citirea cu atenție a informațiilor privind doza, indicațiile și contraindicațiile produsului, în vederea utilizării corecte – „mai mult nu înseamnă mai bine”.

În pofida informării populației, cele menționate mai sus evidențiază în mod clar conștientizarea slabă a populației privind riscul potențial al produselor chimice, inclusiv al celor aparent inofensive și manipularea incorectă a acestora. Este important și în continuare de pus accentul pe sensibilizarea și responsabilizarea populației în privința expunerii la produse chimice și efectelor posibile asupra sănătății, atât din punct de vedere acut cât și cronic.

Director

Nicolae JELAMSCHI

Tabelul 1

Intoxicațiile acute neprofesionale exogene de etiologie chimică înregistrate de către subdiviziunile teritoriale ale ANSP și raportate prin Punctul Focal al ANSP pe parcursul semestrului I, anul 2022 și anul 2023

Nr. d/o	Denumirea substanței chimice	2022				2023			
		Afecțați		Inclusiv decedați		Afecțați		Inclusiv decedați	
		total	inclusiv copii	total	inclusiv copii	total	inclusiv copii	total	inclusiv copii
1.	Substanțe lichide	94	58	2 (Rîșcani, Strășeni)		74	47	2 (Hîncești, Taraclia)	
2.	Substanțe solide	5	5						
3.	Gaze	133	39	5 (Strășeni, Chișinău, Hîncești, Criuleni)		146	54	5 (Hîncești, Drochia, Anenii Noi)	1 (Drochia)
4.	Pesticide	69	25	2 (Hîncești)	1 (Ștefan Vodă)	64	27		
5.	Medicamente	407	161	4 (Hîncești, Briceni, Drochia)		423	137		
6.	Alcool	168	62	2 (Bălți, Ocnița)		166	53	4 (Fălești, Telenești)	
7.	Nitrați	4	4						
8.	Altele	51	9			74	29	2 (Chișinău)	
Total		931	363	15	1	947	347	13	1

Cazurile de intoxicații acute de etiologie chimică asociate utilizării produselor chimice în scop suicidal
(semestrul I, anul 2022 și anul 2023)

Nr. d/o	Denumirea substanței chimice	2022				2023			
		afecțați		inclusiv decedați		afecțați		inclusiv decedați	
		total	inclusiv copii	total	inclusiv copii	total	inclusiv copii	total	inclusiv copii
1.	Substanțe chimice lichide	10		2		15	1	2	
2.	Substanțe chimice solide								
3.	Gaze					1			
4.	Pesticide	14	2			8	1		
5.	Medicamente	219	36	4		236	33		
6.	Alcool								
7.	Nitrați								
8.	Altele	2				14	1	2	
Total		245	38	6		274	36	4	